

Sygn. akt **II C 844/21**

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia Paweł Krekora**

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2021 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **K. G., P. G. (1), P. G. (2)**

przeciwko **Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę i ustalenie

postanawia:

stwierdzić swoją niewłaściwość i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Kaliszu jako miejscowo i rzeczowo właściwemu.

Zasadnicze powody rozstrzygnięcia

Sprawę przekazano na podstawie art. 200 k.p.c. w zw. z art. 46 § 1 k.p.c. zgodnie z właściwością, z uwagi na treść postanowienia § 22 umowy kredytu (właściwość miejscowa sądu z uwagi na miejsce zamieszkania kredytobiorcy).

Sygn. akt XXVIII C 1899/21 (poprzednio II C 844/21)

Uzasadnienie postanowienia z dnia 23 marca 2021 r.

Pozwem z dnia 15 marca 2021 r. (data stempla) powodowie wnieśli o:

- 1) ustalenie, iż umowa kredytu nr (...) - (...) z dnia 20 września 2005 r. zawarta pomiędzy powodami a pozwanym bankiem (...) S.A. w W. (poprzednio bankiem (...) S.A. w K.) jest nieważna;
- 2) i w związku z powyższym o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwoty 120 719,01 zł tytułem uiszczonych bezpodstawnie rat kapitałowo-odsetkowych oraz innych opłat z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 listopada 2020 r. do dnia zapłaty.

Ewentualnie – na wypadek niepodzielenia stanowiska co do nieważności umowy - wnieśli powodowie o ustalenie bezskuteczności postanowień umowy (ust. 2 pkt 2 i 4 załącznika nr 7 do Umowy) oraz zasądzenie w związku z tym na rzecz powodów łącznie kwoty 43 350,58 zł tytułem uiszczonych nadpłat z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 listopada 2020 r. do dnia zapłaty.

Postanowieniem z dnia 23 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kaliszu jako miejscowo i rzeczowo właściwemu.

Jak wskazano w zasadniczych motywach rozstrzygnięcia, u podstaw wydania postanowienia tej treści legło brzmienie § 22 kwestionowanej przez powodów umowy kredytu. Zgodnie z nim sądem właściwym dla rozpatrywania sporów mogących wynikać na tle stosowania tej umowy w tym spraw o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu jest sąd miejscowo właściwy dla miejsca zamieszkania Kredytobiorcy.

Zgodnie z art. 200 § 1¹ swoją właściwość sąd bierze pod rozagę z urzędu w każdym stanie sprawy, zaś niewłaściwość dającą się usunąć za pomocą umowy stron sąd bierze pod rozagę z urzędu tylko do czasu doręczenia pozwu (§ 1² zd. 1). Z kolei sąd, który stwierdzi swą niewłaściwość, przekaże sprawę sądowi właściwemu (§ 1⁴ art. 200 k.p.c.).

Kwestię umowy prorogacyjnej reguluje zaś art. 46 k.p.c., zgodnie z którym strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej lub jeżeli powód nie złożył pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym (§ 1).

Analizując postanowienie § 22 spornej umowy nie powinien budzić wątpliwości fakt, że stanowi on przejaw umowy prorogacyjnej. Strony wskazały bowiem jednoznacznie, że sądem właściwym dla rozpatrywania sporów mogących wyniknąć na tle stosowania danej umowy kredytu będzie sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powodów. Tym samym doszło do konkretyzacji stosunku prawnego mogącego stanowić podstawę sporu, a także wskazania właściwego do ich rozpoznania sądu. Leksykalna wykładnia omawianego postanowienia prowadzi również do wniosku o szerokim jego zakresie, gdyż ewentualne spory osadzone być miały jedynie na tle stosowania kontraktu. Również cel tej normy kontraktowej pozostaje oczywisty – bank w ramach umowy prorogacyjnej wychodził naprzeciw kontrahentowi i wszelkie spory poddawał pod sąd właściwy każdorazowemu miejscu jego zamieszkania, co w przypadku wielości podmiotów po stronie kredytobiorcy oznaczało możliwość wyboru któregoś z sądów w razie różnego miejsca ich zamieszkania, co również dopuszcza ustawodawca (art. 46 § 1 zd. 2 k.p.c.).

W ocenie Sądu Okręgowego powyższa okoliczność obligowała do przekazania sprawy sądowi wybranemu umownie przez strony, który stał się wyłącznie właściwy dla sporów osadzonych na tle stosowania umowy kredytu. Sporem tego rodzaju pozostaje bowiem zarówno żądanie ustalenia, że umowa jest nieważna, jak i domaganie się zapłaty kwot uiszczonych w ramach jej wykonywania. Wszak faktami, które zdaniem powodów mają uzasadniać powództwo jest stosowanie przez bank klauzul odsyłających to aktualnych tabel kursów walut w banku, które zdaniem powoda stanowią klauzule niedozwolone świadczące w pierwszej kolejności o nieważności kontraktu, względnie o ich bezskuteczności. Spór zatem wykreowany żądaniami pozwu pozostaje zatem niewątpliwie osadzony na tle stosowania umowy.

Okoliczności powyższej nie sprzeciwia się przy tym charakter jednego z żądań głównych, jakim jest domaganie się ustalenia nieważności umowy. Należy zauważyć, że kwestia czy umowa jest ważna, czy też nie – pomimo deklaratoryjnego charakteru orzeczenia w tym przedmiocie – nastąpi po przeprowadzeniu postępowania w sprawie i jej zakończenia wydaniem wyroku. Nie jest zatem dopuszczalne czynienie apriorycznego założenia o nieważności umowy kredytu, w tym w części dotyczącej umowy prorogacyjnej, na etapie badania z urzędu właściwości przed doręczeniem pozwu pozwanemu (art. 200 k.p.c.). W szczególności, że powód obok żądania nieważności umowy dochodzi zapłaty kwot uiszczonych w ramach jej wykonania, a dodatkowo zgłasza żądanie ewentualne, które osnowa dotyczy wyłączenia skuteczności dwóch postanowień jednego z załączników do umowy, przy założeniu ważności i skuteczności pozostałych, co zapewne wynika z braku jednolitości orzecznictwa w sprawach dotyczących kredytów indeksowanych czy denominowanych do kursu walut obcych. Nie sposób zatem wywodzić, aby żądanie pozwu dotyczące ustalenia nieważności umowy a limine determinowało niemożność zastosowania klauzuli prorogacyjnej w niej zawartej.

Z poglądem powyższym koresponduje chociażby treść art. 34 k.p.c., zgodnie z którym m.in. powództwo o ustalenie istnienia umowy lub unieważnienie można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania, przy czym w doktrynie słusznie się zauważa, że w ramach pojęcia ustalenia istnienia umowy zawarte jest również żądanie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego powstałego w wyniku zawartej umowy (J. Gudowski, M. Jędrzejewska [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. T. Ereciński, LEX, komentarz do art. 34, M. Wójcik [w:] Kodeks postępowania cywilnego, red. A. Jakubecki, LEX, komentarz do art. 34). Powództwo o ustalenie nieważności umowy jest zaś typem żądania o ustalenie (por. chociażby wyrok SN z dnia 27 sierpnia 1976 r., II CR 288/76, OSNCP 1977, nr 5–6, poz. 91). Tym samym

nawet w razie poddania w wątpliwość istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy ustawodawca przewidział możliwość respektowania skutku jej zawarcia, jakim było oznaczenie miejsca jej wykonania i możliwe w związku z tym ustalenie sądu właściwego dla rozpoznania sporu.

Na marginesie należy jedynie zauważyć, że komentowane postanowienie prorogacyjne § 22 umowy kredytu jest spójne z treścią art. 37² k.p.c., który także przewiduje prawo powoda do pozwania przed sąd właściwy dla jego miejsca zamieszkania banku w sprawie o roszczenie wynikające z czynności bankowej. Pozostaje tym samym w zgodzie z prawodawstwem zarówno krajowym (art. 31, 34, 37² k.p.c.), jak i wspólnotowym (dyrektywa 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich), którego osnową jest ułatwienie konsumentom skutecznego (w tym szybszego) dochodzenia czy obrony swoich praw.

Z uwagi na fakt, że powodowie zamieszkują w miejscowości R., powiat (...), położonej na obszarze właściwości Sądu Okręgowego w Kaliszu, sprawę przekazano do tego sądu, jako właściwego także rzeczowo z uwagi na wartość przedmiotu sporu (art. 17 pkt 4 k.p.c.).

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji postanowienia.